

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Tvrriani Societatis Iesv, Aduersùs
Magdeburgenses Centuriatores pro Canonibus
Apostolorum, & Epistolis Decretalibus Pontificum
Apostolicorum, Libri Quinq[ue]**

Torres, Francisco de

Coloniae, 1573

VD16 T 1629

Cap. III. Defensio doctrinae in epistola Anacleti secunda, de poenitentia cum satisfactione ex varijs locis, & exemplis scripturae sanctae, & de satisfactione Christi in cruce pro nobis, quomodò non ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-29685

enim ne sic fugax gloria crederetur, vt lōgo interuallo à veritate descisceret, sapiens architectus adiunxit: Abundantiùs omnibus laboraui: & gratia Dei in me egena non fuit, quod dixisse est, Christus in me, quem dignè aut abundanter muneretur, inuenit. Non enim pauper est diuina gratia, sed meritorum nostrorum putatur quadam macie aut exilitate tenuari: quæ tunc non suis æstimatur meatibus fluere, quando de suis cursibus ariditatis nostræ vena nil recipit. Et paulò post de illius, qui istud docebat, proposito: Vult enim (inquit) ad illud pertingere, neminem suo vitio aut negligentia perire, si homo vtriusq; rei, boni & mali per potestatem concessa electione priuatur. Hos tantùm iactat potuisse saluari sine labore villo, sine mādatorum amicitia, quos peregrinantes à merito, fauor tantùm cælestis eripuit perindè quod in ipsum referatur, illos perisse intelligit, quos gratia noluit diuina liberare. Sed de his hæcenus, pergamus ad alia.

Defensio doctrinæ in epistola Anaclei secunda de pœnitentia cum satisfactione ex varijs locis & exemplis scripturæ sanctæ, & de satisfactione Christi in cruce pro nobis, quomodo non sustulit, sed potius confirmavit nostram satisfactionem temporalem. & quomodo probandum sit secundum regulam Apostoli, verum spiritus, qui dicitur esse scripturæ, ex Deo sit, ut explicatio & demonstratio de sacrificio sanctæ Eucharistiæ ex epistola Pauli ad Hebræos, Quomodo non deroget morti Christi, sed potius fructum eius nobiscum communicet.

Cap. 3.

AB Anacleto (inquiunt) episto. 2. doctrina de pœnitentia vitatur. miseretur enim satisfactio. Et Alexander episto. 1. peccata sacrificijs deleri docet, & per recitationem passionis, Deum placatum iri, & peccata remittere. Item sacerdotes precibus & oblationibus delere, & consumere peccata populi affirmat: quæ blasphema & contumeliosa sunt aduersus opus & sanguinem Christi, quo solo redempti sumus, & qui vnica oblatione nos consummavit, Heb. 9. &c. Hæc sunt, quæ Magdeburgenses in epist. 2. Anaclei, & 1. Alexandri, notârunt, in quibus quedam ab ipsis inuersa sunt, quo magis odiosa fierent, vt illud, Per recitationem passionis, Deum placatum iri, & peccata remittere. quod quidem Alexander nō sic scripsit, sed aliter: Crimina (inquit) atq; peccata, oblatis his Domino sacrificijs delentur. Loquitur autem de corpore & sanguine Domini: & subiungit, Idcirco & passio eius in his commemoranda est, qua redempti sumus, & sepiùs recitanda, atq; hæc Domino offerenda. Talibus hostijs delectabitur & placabitur Dominus, & peccata dimittet ingentia, nihil enim in sacrificijs maius esse potest, quàm corpus & sanguis Christi: nec vlla oblatio hac potior est &c. Itaq; quod Alexander tribuit sacrificio corporis & sanguinis, vt peccata deleat, hoc Magdeburgenses, inuersis verbis & sententia, recitationi passionis tribuere illum sinxerunt. Sed quod satisfacere pro peccatis, &

pro

*Inuerso & de
prauatio vera
borum episto.
Alexan. in cō
tura Magd.*

pro eis delendis corpus & sanguinem Christi offerre, nō sit aduersus opus & sanguinem Christi, vt isti blasphemē tradunt, sed potiùs cum opere & sanguine Christi faciat, tametsi apud pios, & quibus Dominus dat intellectum, satis sit ad probandum autoritas apostolicæ traditionis, quam ecclesia catholica tenet, cuius testes duo nunc ex multis tam idonei, tam graues, tam sancti, & tantæ antiquitatis Anacletus & Alexander sunt: tamen quia neque isti Apostolicæ traditioni credunt, neq; Anacletum & Alexandrum non dico ad autoritatem, sed neque saltem ad antiquitatem recipiunt, vt cognoscāt indè, quid viri apostolici à principio de hac re senserint, id quod beatus Hieronymus à Pelagianis petebat, obijciens eis lib. 3. Ignatium Apostolicum virum, vt si non reciperēt ad autoritatem, ad antiquitatem saltem reciperent: idcirco vocemus eos ad scripturas, prætermisiss nunc testimonijs authorum, quibus referti sunt libri veterū, vt testes sunt Magdeburgenfes. Vbiunque enim per omnes suas centurias in omnibus antiquis patribus doctrinam de satisfactione, & sacrificio corporis & sanguinis ad delenda peccata, inter nœuos & corruptelas impiè & blasphemè referunt: quid aliud faciunt, quàm docere contra seipfos, quid omnes ecclesiastici patres omni tempore senserint & tradiderint, quod necessè est tandem referre ad traditionem Apostolorum, qui sic tum per sermonem, tum per epistolam docuerunt. Ergo Anacletus pontifex eos, qui Episcopū accusare ausi fuerint, priusquàm eum studio charitatis & familiari colloquio moneant, iubet excōmunicari, & non absolui antè (inquit) quàm per satisfactionem condignam egerint pœnitentiam. Hic Magdeb. obijciunt, vitari doctrinam de pœnitentia, quia miscetur (inquiunt) satisfactio. Ergo doctrinam de pœnitentia Apostolus vitauit, qui cum incestum illum Corinthium vellet absoluere, quia sciebat præter pœnitentiam peccati interioriorem, satisfactione quoque opus esse, scripsit ad Corinthios, sufficere illi obiurgationem, quæ à multis fiebat: sic enim vocauit illud, vitari à multis congressum & communionem eius, quod illi erat valdè æcerbum, & ab eo patienter toleratum. An non satis clarè Apostolus hoc loco significauit, satis illum peccati sui pœnas luisse, qui ita diu cum tanto animi sui dolore ac tristitia ex peccato, à multis Corinthijs vitatus esset? idq; satisfactionis vice esse debere, siquidem dicit, Sufficit ei? quod si docebat Apostolus, vt vos Magdeburgen. cum cæteris Luteranis contra doctrinam & exemplum eius docetis, præter pœnitentiam peccati, non opus esse vlla satisfactione, id est, nihil pœnæ ampliùs pro eo sustinendum esse, cum Deus sine vlla mora à verè pœnitente peccatum transferat, vt de Dauid in libro 2. Reg. scriptum est, & de Manasse in libro 2. Paralip. quod non propter illos tantum, sed etiam propter nos scriptum est, cur non statim, vt illum pœnitere audiuit, non absolui iussit? cur expectauit, quousquè dicere posset, sufficere illi obiurgationem, quæ à multis fiebat, vt absolueretur? Si illa obiurgatio exterior, ad interioriorem peccati pœnitentiam adiuncta, sufficit, aliquid

*Demonstratio
ex varijs locis
scripturae,
quod ad pœni-
tentiam adiun-
genda sit satis-
factio.*

*Pœnitentia
Corinthijs in-
cesti cum sat-
isfactione.*

*2. Reg. 12.
2. Par. 36.*

ergo

ergò deerat priùs illi pœnitentiæ interiori, nempe exterior ista pœnitentiæ, quæ satisfactio vocari solet, vocabulo expresso ex ipso verbo Græco. sic enim ait, obiurgatio quæ fit à multis, *ικανὸν τῶ τοῖσιν*, id est, satisfactio fit huic. sic enim interpres Latinus actorum Lucæ, vertit idem verbum *ικανὸν*, cum ait: Et accepta satisfactioe à Iasone & cæteris, dimiserunt illos. Satisfactio ergò ad debitorem refertur, siue debitor sit is, qui satisfacit: siue is, quo satisfit. Iason verò quia accusabatur tanquàm author seditionis, quòd Paulum & eos, qui cum eo erant, hospitio excepisset, hoc debito obligatus tenebatur, vt doceret se extra crimè esse, seq; iustè excusaret. quod quidem quia fecit, & se trahi patienter tulit, debitum soluit: cuius solutio, id est, iusta excusatio, & tractio illa, quam æquo animo vt innocens sustinuit, satisfactio fuit. In scriptura itaq; est verbum satisfactionis, licèt Magister Magdeburgensium Luterus in Assertione articuli V. contra Bullam Leonis X. dicat, se vehementer illud odisse, & in scripturis non reperiri. Illud melius, quod paulò antè in eadem Assertione ait, in quo secùm, & cum cæteris Luteranis pugnat: Hoc libens (inquit) cõcesserim, quòd ecclesia mater pio affectu præuentura manum Dei, castigat filios suos satisfactionibus quibusdam, nè incurràt flagella Dei, sicut Niniuite. Quòd si pio affectu ecclesia satisfactionibus castigat, igitur non derogant satisfactioni Christi, satisfactiones ab ecclesia impostæ. Liberent Luterani, si sciunt aut possunt, à repugnantia Magistrum suum, nisi fortè aliter, quàm ille, docere velint, vt sint iam discipuli supra suum magistrum. Hanc ergò Pauli doctrinam ecclesia catholica vsq; in hodiernũ diem tenet, & hanc Anacletus apostolicus Pontifex secutus est. Vos verò Magdeburgenses, vt discipuli eius, qui pœnitentiam agere non potest, id est, satanæ, non vultis vt homines per satisfactionem condignam, sicut Anacletus ait, agant pœnitentiam. Sed alio rursus Pauli loco vos híc vrgebo, qui scripturas sanctas nullo studio, nulla traditionis apostolicæ & ecclesiasticæ obseruatione, sed priuata opinione ad libidinem vestram interpretandas esse putatis. Dicite mihi, cum Ioannes baptista pœnitentiam prædicans, aiebat, Facite fructus dignos pœnitentiæ, quos fructus pœnitentiæ intelligebat? quia & illam pœnitentiã à nobis exigi non negatis: dicite, inquam, immò dicat Apostolus, qui sint illi fructus, & vtrũ in eis sit satisfactio? quæ si sit, sequitur, doctrinam de pœnitentia, non vitari satisfactioe. Paulus igitur 2. Cor. cap. 7. laudans pœnitentiam Corinthiorum, quos in priore epistola grauiter propter incestũ illum reprehenderat, cuius scelus dissimulabant, numerat fructus eorum pœnitentiæ dignos, quos iam post reprehensionem tulerãt: Ecce enim (inquit) hoc ipsum secundum Deum contristari vos, id est, contristari ad pœnitentiam, sicut proximè dixerat, quantam in vobis operatur sollicitudinẽ, sed defensionem, sed indignationem, sed timorem, sed desiderium, sed æmulationẽ, sed vindictam. In omnibus exhibuistis vos incontaminatos esse negotio.

Qui enim pœnitentiã peccatorũ ex corde agit, anxio & sollicito animo est

Ggg de

Act. 17.

Verbũ satisfactiois in scriptura, quod Luterus negat.

Vbi Luterus confessus sit satisfactioe, ab ecclesia impositã nõ derogare satisfactioni Christi.

Matt. 3.
Luc. 3.

2. Cor. 7.

Explicatio
fructuũ pœnitentiæ.

*Penitentia cū
satisfactiōe in
ijs qui ad Iohā.
nē veniebāt.
Luc. 3.*

Philip. 4.

*Penitentia
Dauid cū sa-
tisfactiōe.
Psal. 118.*

Psal. 37.

Matth. 12.

Luc. 12.

Ioan. 2.

*Penitentia Nis-
taurū cum
satisfactiōe.
Sap. 10.*

*Penitentia
Adæ cum sa-
tisfactiōe.*

de salute sua: indignatur se peccasse: timet iram Dei offensus: desiderat veniam: tenetur studio & zelo alios exemplo suo ad honeste viuendum prouocare: sumit de se penas pro peccatis commissis, denique neque preterita iam, nec alia committit: quin potius ab omnibus malis se abstinet. Sic ergo erat illi, qui ad Ioannem veniebant confitentes peccata sua. operabatur enim in illis penitentia timore irae diuinæ. Unde Ioannes illos interrogabat: Quis, inquit, docuit vos fugere à ventura ira? Item, operabatur desiderium salutis, & sollicitam curam, quid agere deberent: Unde Ioannem interrogabat: Quid ergo faciemus? Vt autem ad penitentiam, vindictam siue afflictionem corporis per abstinentiam, adiungerent, satis eos exemplo suo idem Ioannes docebat & hortabatur, qui habebat vestimentum de pilis camelorum, non manducabat panem, & in eremo habitabat. Præbebat itaque se exemplum vitæ, & quos ad penitentiam vocabat, & vt fructus dignos penitentiae facerent, hortabatur, eosdem sine sermone, vt vitam suam imitarentur, monebat, illud sine voce prædicans, quod Paulus Philippenibus scripsit: Quæ vidistis in me, hæc agite. An igitur dicturi sunt Magdeburgenses, doctrinam de penitentia, vitia esse Ioannem, quia exemplo vitæ suæ docebat adiungere ad penitentiam afflictionem? Rursus vitia bantne Dauid doctrinam de penitentia, qui confugiens alioqui non ad legem Moysis, quæ iubebat adulteros & homicidas occidi, qualis fuerat ipse, sed ad legem gratiæ & misericordiæ, cum aiebat, Miserere mei secundum iudicium non legis, sed diligentium nomen tuum, tamen adiungebat ad penitentiam, non solum ad utilitatem suam, sed ad doctrinam nostram, inter cæteros fructus dignos penitentiae, etiam corporis afflictionem? hanc enim vocat *κένωσις*, cum ait, agens penitentiam: Afflictus & humiliatus sum nimis. Vitia bantne Niniuitæ, quorum penitentiam Dominus in Euangelio laudat, doctrinam de penitentia, cum ad eam saccos adiunxerunt, & Rex saccum & cinerem? Sed quid de Dauid, quid de Ioanne, quid de Paulo, quid de Niniuitis interrogo? Immo interrogabo vos, Vitiauit ne Dominus doctrinam de penitentia, quia non fuit contentus penitentia Adæ, quam quidem egisse, præterquam quod sapientia Salomonis testatur, satis idem ipse significauit, vt author est sanctus Irenæus lib. 2. contra hereses, cum se abscondit à facie Domini, metuens iram eius, quam significat aliquando, secundum idioma scripturæ sanctæ, facies Domini. Quem quidem metum iræ diuinæ, penitentia Adæ tanquam fructum operabatur. Hunc enim inter fructus penitentiae Corinthiorum numerant Apostolus, vt paulo antè dixi. Deinde textit se folijs ficis, cum essent alioqui, vt idem Irenæus ait, alia folia, quæ minus vexare possent. Agebat itaque penitentiam Adam, & quidem satisfactionem miscens, conuenienter legi naturali, Deo primum excitante, & adiuvante. Tale enim, inquit Irenæus, significauit, quia eam, quam habui ab spiritu sanctitatis stolam, amisi per inobedientiam, nunc cognosco esse me dignum huiusmodi amictu, quod delectationem nullam præbeat, mordeatque potius & pungat. Et hoc semper indumentum habuisset, humilias se-
ipsum,

ipsum, nisi Dñs misericordia commotus, tunicas pelliceas pro folijs ficis eos induisset. Hæc ille contra Tarianum & alios hæreticos. Dominus tamē non contentus Adæ pœnitentia, nec ea satisfactiōe, quā ille vtrō cum pœnitentia miscuit, aliam adhuc satisfaciendi rationem ei indixit. Eiecit enim Adam ex paradiso, nē sumeret de ligno, & vt operaretur terram, inquit: Quia audisti vocem vxoris tuæ, & comedisti de ligno, maledicta terra in opere tuo: in laboribus comedes ex ea omnibus diebus vitæ tuæ, & quæ sequuntur. Propter pœnitentiam enim, inquit Irenæus, maledictum trāstulit in terram, nē perseueraret in homine. Vitiauit ergō Adam exemplo suo doctrinā nostram de pœnitentia, secundū dogma Magdeburgensiu Centuriatorum: quia ad pœnitentiā interiorem, id est, ad tristitiam secundū Deum propter peccatum, extrinsecūs adhibuit satisfactiōem: immō vitiauit Dominus doctrinā suam de pœnitentia, quia non contentus, vt dixi, Adæ pœnitentia, immō neq; satisfactiōe ab ipso vtrō suscepta, aliā rursus satisfactiōem cum illa pœnitentia miscere voluit. Deniquē doctrinā Christi de pœnitentia vitiauit Apostoli, qui satisfactiōem cum ea miscbant, vt ex Clemente Romano, qui eorum doctrinā & constitutiones literis mandauit, intelligi potest. Is enim loquens lib. 2. in persona Apostolorum de eo, qui, vt agit pœnitentiā, eiectus est ex ecclesia, iubet eum admittere, facta prius diligenti examinatione, num pœniteat, dignusq; sit, vt in ecclesiā recipiatur: tum iubet absoluerē, in dicto ieiunio secundū qualitatem peccati, duabus aut tribus hebdomadibus. Ac rursus paulō pōst: Quod autem (inquit) oporteat eum, qui peccauit, in proprio peccato erubescere, satis scriptura sancta demonstrat, quæ dixit de Maria sorore Aaron, cum p ea Moses Deum precabatur, vt ei peccatū condonaret. Si pater eius expulset in faciem, nōne deberet saltem septem diebus rubore suffundi? septem diebus separetur extra castra, & postea ingrediatur. Deindē subiungit in psona, vt dixi, Apostolorum: Sic vos facere oportet ijs, qui dicunt agere se pœnitentiam peccatorum: debetis præscribere eis tempus secundū rationem peccati: deindē recipere pœnitentes, vt patres filios. Haftenus apostolica constitutio, à Clemente Romano apostolico authore scripta: quem si non vultis recipere ad authoritatem, recipite saltem ad antiquitatem, vt sciat quid ecclesia Romana ab ipso Apostolorum tempore semper tenuerit, & vsq; in hodiernū diem teneat. Cū igitur lex naturalis non solum ad pœnitentiā peccatorum, sed ad miscēdum cum ea satisfactiōem, Deo excitatē, prouocet: quod in ipso primo homine, & humani generis principe, principio ostensum est, profectō qui doctrinam de pœnitentia miscendo satisfactiōem, vitari dicunt, ipsi legē naturā vitiant, immō & legē gratiæ, siquidem hæc non abrogauit legē naturæ, sed potius confirmauit, vt idem Clemens lib. 6. cap. 23. in persona quoq; Apostolorū tradit. Quod si lex naturalis confirmata est lege gratiæ, & lex gratiæ, quæ est nouum testamentū, cōfirmata est sanguine Christi: ergō lex naturalis, sanguine Christi cōfirma

Gene. 3.

Apostolica cōstitutio de pœnitentia cum satisfactiōe. Num. 12.

Ggg 2 ta est.

Quod magde.
cum tradunt
doctrinam de
penitentia
miscendo sa-
tisfactionem
rituari, ipse
gem naturalē
et legem gra-
tia vitiant.

ta est. Non igitur satisfactio penitentialis, ad quam tanq̄ ad debitū quod-
dam naturale ratio naturalis ducit, aduersus opus & sanguinē Christi est,
vt Magdeburgenses impiē sentiunt & tradūt. Christus enim satisfecit qui-
dem per sanguinē suum in cruce pro peccatis nostris, & pœna æterna, quā
debeamus, pro quibus impossibile erat hominē satisfacere: quæ quidem
satisfactio primū per baptismi sacramentum cōmunicatur: pro pœna verò
tēporali, pro qua possibile est hominem satisfacere, cum sit ea finita, & ani-
ma sit immortalis, & qua secundū legē naturalē debet homo vlciſci pec-
cata, quibus Deum offendit, itā satisfecit per passionē suam Dñs, vt adhuc
homo debeat, secundū legē naturalem, quam, vt dixi, per passionē suam
nō sustulit, sed cōfirmavit: debeat, inquam, pœna temporali debita, pecca-
ta, quibus Deum offendit, vindicare, nisi ministri Christi, qui potestatem
soluendi & ligandi ab eo acceperunt, hanc pœnā temporalem vel totā, vel
ex parte, secundū mensuram potestatis acceptæ condonent: quod est ap-
plicare nobis satisfactionē Christi in cruce, quam pro debito etiam pœnæ
temporalis subiit, quod Paulus Apostolus in Corinthio illo fecit, cum eū
absoluit. Quare cum obijciunt hæretici, abūdē Christum iustitiæ Dei pro
peccatis, & p pœna æterna & tēporali satisfecisse, nec esse à nobis ampliùs
requirendū: Respondemus, satisfecisse illum quidem pro omnibus, quan-
tum in se fuit: sed illis tantū valere, vt liberi sint, siue ex toto, siue ex par-
te, à debito propriæ ac priuatæ satisfactionis temporalis, quibus post laua-
cri regeneratiōem satisfactio Christi in cruce facta, à ministro potestatem
habente ad remissionem eiusmodi pœnæ temporalis vel totius, vel partis,
secundū mensuram potestatis acceptæ applicatur. quod, vt antè dixi, ad
doctrinam nostram Paulus in Corinthio illo fecit. Cum enim iudicauit,
sufficere illi secundū humanam infirmitatem, satisfactionem, quam ad
penitentiam conuenienter legi naturali Corinthius ipse adiunxerat, tunc
eum absoluit, applicans illi per potestatem suam, quam in persona Christi
administrabat, satisfactionem Christi in cruce factam & persolutā, inqui-
ens: Nam ego, quod donauī, si quid donauī, propter vos in persona Christi
donauī. Si quid donauī, inquit, quia tūc p potestatem soluendi ecclesiasti-
cam absolui mur, si cum vero corde, & fidē non ficta penitētiā agimus,
quod solus Deus nouit: idcirco nemo de altero, neque de se certum habere
potest, vtrū in gratia Dei sit. Præuū enim est (ait propheta Hieremias)
cor hominis & inscrutabile: quis cognoscit illud? Ego Dominus scrutans
cor. Et beatus Ioannes, Maior est, inquit, DEVS corde nostro, & nouit
omnia. Vndē S. Diadochus episcopus Photices in Epiro, in libro de perfe-
ctione spirituali, c. centesimo: Oportet (inquit) attendere semper sensum
confessionis, nè fortè conscientia nostra sibi mentiatur, dū quis satis se cō-
fessum esse Deo suspicatur: siquidē longē maius est iudicium Dei consciē-
tia nostra, tametsi certū exploratum q̄ habeat, nihil se sibi consciū esse, vt
B. Apostolus nos docet, cum ait: Sed neq̄ me ipsum iudico: nihil mihi cō-
sciū

1. Cor. 5.

2. Cor. 2.

1. Cor. 2.

Ibid.

Hier. 17.

1. Iuan. 3.

1. Cor. 4.

scius sum, sed nō in hoc iustificatus sum. Qui autem me iudicat, Dominus est. Haec enim ille. Redeamus, vnde digressi sumus. Cū igitur hoc, quod scriptum est ad nostram doctrinam & vtilitatem, fecisse D. Paulum in Corinthio illo iucsto absoluendo, vsque in hodiernum diem per omnes ecclesias catholicorum Orientis & Occidentis fiat, vt scilicet agentibus pœnitentiam cum tanta satisfactione, quanta sufficere videatur, peccata remittantur: aut si non satisfecerunt, ipsi sacerdotes satisfactionem imponāt, & sic per potestatem soluendi in persona Christi condonent: quomodo vos Magdeb. audetis dicere, vitari ab Anacleto doctrinam de pœnitentia, quia miscetur satisfactio? An voluit Paulus Corinthium illum absoluere, nisi postquam pœnitentiam egisse, & per eam obiurgationem, quæ à pluribus fiebat, quam patienter pro peccato suo tolerabat, satisfactionem adhibuisse cognouit? Licuit igitur Anacleto ad exemplum Pauli, idem scribere, id est, nē illi de quibus in epist. 2. loquitur, prius absoluerentur, quàm (inquit) per satisfactionem condignam egerint pœnitentiam. Denique vt semel hunc locum finiam, nos hanc doctrinam de pœnitentia cum satisfactione, quam in ecclesia catholica profitemur, ex D. Paulo Apostolo per multos testes audiuiimus, sicut idem Apostolus ad Timotheum scripsit: Quæ à me, inquit, audisti per multos testes, hæc commenda fidelibus hominibus, qui idonei erunt & alios docere. Per multos testes, dicit, quia sic in omnibus ecclesijs docebat, vt idem ait in epistola priore ad Corinth. Sic nostri Doctores hanc doctrinam in omnibus ecclesijs vbique tradunt. Vos verò Magdeburgenses, per quos testes audistis, quod in Germania traditis, vitari doctrinam de pœnitentia per satisfactionem, esseq; aduersus opus & sanguinem Christi? Per quos (inquam) testes audistis, nisi per solum Lutherum & eos, qui ab illius schola fluxerūt? in quibus ecclesijs, præterquam in Germanicis Synagogis, sic docetis? Si vera est vestra doctrina, & iudicio veritatis confiditis, cur contra naturam & scripturam, in causa controversa testes produci non vultis? cur iidem iudices & iidem testes esse vultis, vt Iudæi aduersus Christum fuerunt? Si scripturam per seipsam, & suo spiritu intelligi vultis, vt primus magister vester voluit, cū non sit facile cognoscere, immò difficile, quis spiritus scripturæ, & quis non, id est, quis in ea spiritus ex Deo sit. multi enim pseudoprophetæ exierūt in mundum, interpretantes scripturam non spiritu scripturæ, id est, Dei, sed spiritu mundi, vt Nouatus, Arius, Donatus: necesse est probare, vt beatus Iohannes monet, si spiritus scilicet scripturarū, ex Deo sint. (de scripturis enim interpretatus quoque est beatus Cyrillus hunc locum in comment. Esa. capit. 26.) Paulus verò docuit, quomodo probare debeamus, cū ait in priore epistola ad Corinthios, Nos autem non spiritum huius mundi accepimus, sed spiritum, qui ex Deo est, vt sciamus, quæ à Deo donata sunt nobis, quæ & loquimur non in doctis humanæ sapientiæ verbis, sed in doctrina spiritus, spiritualibus spiritualia comparātes. Cū igitur vnus atq;

Quod doctrina de pœnitentia cum satisfactione ex Paulo Apostolo per multos testes audita est. 2. Tim. 2.

1. Cor. 14.

1. Ioh. 4.

1. Cor. 2.

Ggg 3 idem

Quomodo pro
bandum secū.
dum regulam
Apostoli, utrum
spiritus scrip-
turae ex Deo
sit.

Heb. 10.

Heb. 13.

Demonstratio
sacrificij in
ecclesia ex
verbo Pauli.

idem sit spiritus scripturae, & qui est spiritus ex Deo, per quem sancti Apo-
stoli in ecclesiam catholicam, ut sanctus Irenaeus in lib. 3. capit. quarto
contra hereses ait, tanquam in depositarium diues plenissimè contulerunt
omnia: necessè est, ut loci scripturae non secundum humanam scientiam,
id est, carnaliter, sed spiritualiter examinentur, comparando, inquam, spi-
ritualia cum spiritualibus, hoc est, ea quae per spiritum Dei in ecclesia ex
traditione Apostolorum didicimus, cum ipsis scripturis: id est, vera cum ve-
ris, & non falsa cum falsis, aut cum falsis vera. Ut in re proposita, de qua
agitur, cum ait Apostolus: Vna enim oblatione consummauit in aeternum
sanctificatos: quod quidem Magdeburgenses contra doctrinam de peni-
tentia cum satisfactione ab Anacleto traditam, obijciunt, & contra doctri-
nam de sacrificio: ut hic locus & reliqui, quos haeretici obijciunt, secun-
dum spiritum, qui ex Deo est, intelligantur, necessè est non quidem cum
rationibus humanis & argumentis carnalibus comparare, sed cum spiritu
ecclesiae catholicae, quem ipsa accepit per traditionem Apostolorum, qui
doctrinam de satisfactione penitentium, & de sacrificio in ecclesia tan-
quam depositum reliquerunt, & literis suis consignarunt. immò com-
paremus etiam cum alijs locis scripturae. An non docuit Paulus, habere
nos in ecclesia sacrificium ad offerendum & manducandum, cum scri-
psit in epistola ad Hebraeos: Habemus altare, de quo edere non habent po-
testatem, qui tabernaculo deseruiunt? Agè tu, qui sacrificium negas, in-
terpretare nobis verbum θυσιαστήριον, quod à sacrificio dicitur. Et qui sa-
crificium tollis, tolle etiam hoc verbum ex epistola Pauli, nè te con-
demnet. Cur illud relinquis? an potes in eo cauillari? si enim sacrificium
istud, vnde θυσιαστήριον fortasse dictum esse vis, orationes & bona opera in-
terpretaris, an comeduntur ista? Quod si comedi concedas, & hic quoque
tropum sequi vis, cur non habent potestatem, qui tabernaculo deserui-
unt, edere de hoc altari, & de huiusmodi sacrificio, id est, de orationibus &
bonis operibus? Sed praetereo nunc reliquos scripturae sanctae tum de sa-
tisfactione, tum de sacrificio locos, quia non est mihi propositum, copio-
sius hic de eis differere. Feci hoc antè in quarto libro de dogmaticis cha-
racteribus verbi Dei, in quo multa ex scripturis sanctis de satisfactio-
ne, quod nihil passioni CHRISTI detrahat, attuli. Reliquum est, ut ad
illud nunc respondeam, quod Magdeburgenses in prima epistola Ale-
xandri accusant, & nobis quasi falsum obijciunt, sacerdotes precibus &
oblationibus delere ac consumere peccata populi: idque esse contra opus &
sanguinem Christi, quo redempti sumus, & qui vnica oblatione nos con-
summauit.]

Heb. 10.
Apo. 1.

Ita est, Magdeburg. Vna oblatione consummauit in aeternum sanctifica-
tos: semel enim mortuus est Christus pro peccatis nostris, quae lauit in san-
guine suo. Et si futurum esset, ut ipso iterum moriente, nos amplius non
peccaremus, iterum moreretur, sicut Carpus audiuit ex Domino, ut bea-
tus Dio-

tus Dionysius in epistola ad Demophilum narrat. Sed quia non est hoc futurum, immò potius semper peccamus, semper ille, cuius magna est misericordia, sicut scriptum est, & propitiatio illius conuertentibus ad se, appáret nunc vultui Dei pro nobis, sicut Apostolus ait, non quidem, vt sæpè offerat semetipsum, quasi aliã hostiam, quæ faciat quod illa prior hostia non potuerit, quemadmodum Pontifex per singulos annos intrabat in sancta, cum alia & alia hostia, propter imperfectionem hostiæ: sed appáret, inquã, vultui Dei pro nobis, vt offerat perpetuò Deo patri pro nobis eandem hostiam semel in cruce oblatam, id est, semetipsum per se quidem in cælo, per ministros verò suos in ecclesia, vt per participationem hostiæ in ecclesia per sacerdotes Deo patri oblatæ, fructus passionis Christi, id est, eiusdem hostiæ in cruce semel oblatæ nobiscum communicetur. Sicut Dominus quoque dixit: Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis. De carne enim & sanguine huius sacræ victimæ siue hostiæ, quæ in templo Dei nunc mysticè immolatur, loquebatur: de qua hostia in ecclesia relicta, in eadè epist. ad Heb. locutus quoque est d. Paulus, docēs simul, quibus relicta esset, & quibus nō. Postquã enim dixerat, Habentes aut fiduciam in introitū sanctorū, & quæ sequuntur, (quæ ego, collatis scripturæ sanctæ locis, pro demōstratione sacerdotalis & mystici sacrificij aduersus hæreticos, de hac hostia necessariò intelligēda esse, alio loco comodiorè, si Dñs voluerit, ostendā) subiūgit: Voluntariè enim peccãtibus post acceptã notitiã veritatis, iã nō relinquitur pro peccatis hostia, sed terribilis quedã expectatio iudicij: Cũ dicit, Voluntariè peccãtibus nō relinqui hostiã pro peccatis, profectò simul docuit: vt suprã iterũ dixi, relinqui hostiã nō voluntariè peccãtibus. hæc enim solet esse scripturæ sanctæ cōsuetudo, ex vno cōtrario docere de altero, vt cū ait: Dñs interrogat iustū & impiū: id est, iustū & iniustū, piū & impiū: alioqui rogabo iterũ, quorsum dixisset Apostolus, Voluntariè peccãtibus post acceptã notitiã veritatis iã nō relinquitur hostia pro peccatis, si neq; relinquitur non voluntariè peccantibus? Sed quia hæretici hunc locũ nō de hostia hac interpretantur, & scriptura suo spiritu, qui est spiritus ex Deo, intelligenda est: conferamus hunc locum cum spiritu non Luteri aut Caluini, id est, cū ijs, qui ante paucos annos à se inuenta tradiderunt, sed cum spiritu ecclesiæ catholicæ, in qua, vt paulò antè beatus Irenæus aiebat, plenissimè omnia quæ sunt veritatis, tanquã in depositorio sancti Apostoli collocauerunt. Ab illis huius loci interpretationem per traditionem accepit, quam ecclesiastico vsu ab initio vsque in hodiernum diem exercuit. Cuius traditionis testis est Clemens Romanus, cū in 4. libro de Apostolicis constitutionibus in persona Apostolorum scribit, cap. 6. & 7. eorum oblationes esse Deo odiosas & execrabiles, qui sunt in peccatis, nec agere volunt penitentiam, cuiusmodi, inquit, sunt scortatores, fures, adulteri, & qui viduas ac pupillos opprimunt, & qui custodias replent innocentibus, & reliqui quos in eodem loco nu-

Eccl. 17.

Heb. 9.

Ad quid se offerat nunc Christus in cælo pro nobis, & per ministros in ecclesia.

Ioan. 6.

Heb. 10.

Psal. 10.

Quod hostia, quam Apostolus ait nō relinqui voluntariè peccantibus, necessariò sit hostia mystica. Irenæum.

Apostolica traditio.

co nu-

Qui sint illi
voluntariè
peccantes,
quibus nõ sit
relicta hostia
pro peccatis.

co numeravit, quorum precibus Deum iritari ait. Quamobrem vitandas esse eorum oblationes, vt oblationes meretricis ex mercede turpitudinis, & vt precium canis, qui, propter immunditiam, non poterat Deo offerri. Declarat autem adhuc magis paulò post cap. 8. quales tandem isti sint, quos dixit, Pro quibus non liceat sacrificium facere: nec ab eis rursus oblationes accipere. Sic enim ait: Ab excommunicatis nè accipiatis, priusquam membra ecclesiæ fiant. Hi igitur sunt, quos sine vlla dubitatione scire possumus velle in peccato esse, quos Apostolus voluntariè peccantes vocat, quibus non relinquatur hostia pro peccatis. Non enim dixit, Qui voluntariè peccarunt: sed peccantibus, pro quibus, ait beatus Ioannes, Non dico, vt oret quis: quod vsque in hodiernum diem seruat ecclesia catholica, sicut à sanctis Apostolis accepit, vt cum eiusmodi peccatoribus excommunicatis, nec in orationibus, nec in sacrificijs communicet. Qui igitur postquam per sanctum baptismum semel fuerint illuminati, accepta noticia veritatis, iustè & secundum ordinem pro peccatis suis ab ecclesia excommunicati, ad Deum per penitentiam & dignam satisfactionem conuerti noluerint, non iam pro eis hostiam offerre liceat. His enim clarè Apostolus pronunciauit, non relinqui hostiam pro peccatis, sed terribilem quandam expectationem iudicij, vt vobis. Sed vtinàm meliora & viciniora salutis, sicut Apostolus de quibusdam ait, aliquandò sperare possimus, tametsi ità loquimur. Quod ergò dixit Alexander Pont. epist. 1. quos vos Magdeb. impiè & hæreticè accusatis, precibus & oblationibus peccata delere & consumere sacerdotes, secundum Pauli scripturam & Apostolorum traditionem, & ecclesiæ catholicæ doctrinam, dixit. Quare cum vos tantam symphoniam & conuenientiam scripturæ sanctæ, Apostolicæ traditionis, ecclesiastici vsus, & authoritatis antiquissimi patris ac martyris Alexandri Pontificis videatis, si tamen videtis, qui fidem amisistis, & lumen rationis tenebris errorum oppressum habetis: quomodò non erubescitis, vel potius à faciè Domini non contremiscitis? Non enim iam epistolam Alexandri Pontificis accusatis, sed epistolas Pauli, in quibus penitentia cum satisfactioe, vt iam demonstratum est, miscetur, & hostia relinquitur non voluntariè peccantibus. Sed respondeamus ad reliqua.

Defensio doctrinæ de fide & iustificatione, in epistola 1. Clementis, ex testimonijs scripturæ ab eodem Clemente ibidem citatis. Et quemadmodum ex eis redarguatur commentum Magdeburgensium de fide, quòd sit in doctrina Petri apud Clementem sola noticia Symboli. Et quòd eisdem testimonijs scripturæ à Clemente citatis euidenter refellatur dogma hæretic. de iustificatione ex sola fide. Et quòd tradunt, fidem peccatis mortalibus amitti, neque posse fidem solam sine charitate in homine reperiri, contra scripturam esse.

Cap. 4.

DE